

УДК 32.019.5:338.242(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v049.2024.38>**О. М. Назарчук**ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2616-6020>

кандидат історичних наук, доцент

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ВПЛИВ ПОЛІТИЧНИХ ЕЛІТ НА ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Вплив політичних еліт на формування державної влади та бізнесу в Україні є важливою проблемою, яка відображає взаємодію політики, економіки та управління в країні. З моменту здобуття Україною незалежності у 1991 році політичні еліти не лише впливали на структуру та функціонування державних інституцій, а й визначали динаміку розвитку приватного бізнесу, його взаємовідносини із владою. Еволюція ролі політичних еліт у цих процесах була складною, оскільки зумовлена історичними, економічними та соціальними факторами, й істотно позначилася на траєкторії розвитку країни [1]. Дослідження цього процесу є важливим для оцінювання характеру політичної влади, її впливу на державотворення та розвиток українського бізнес-середовища.

Політичні еліти в Україні відіграють подвійну роль: беруть участь у формуванні державної влади, впливаючи на прийняття рішень у державному управлінні, сферах формування державної політики та законодавства, й водночас зберігають тісні зв'язки з бізнесом, що часто призводить до дублювання політичної та економічної влади. Це створює умови, за яких еліти можуть контролювати як державні ресурси, так і приватне підприємництво, що дозволяє їм реалізовувати економічну політику держави відповідно до своїх інтересів. Участь політичних еліт у бізнесі часто призводить до виникнення олігархічних структур, де кілька осіб чи груп панують у ключових секторах економіки, зберігаючи при цьому вплив на політичні процеси [2].

Проблема впливу еліт на формування державної влади та бізнесу в Україні є особливо актуальною з огляду на постійні спроби країни модернізувати свої управлінські структури та сприяти створенню прозорого, конкурентного бізнес-середовища. Реформи після Євромайдану 2014 року мали на меті обмеження влади олігархів і посилення підзвітності політичних еліт, проте ряд проблем залишаються досі нерозв'язаними. Політичні еліти продовжують зберігати значний контроль над законодавчим та економічним середовищем, часто використовуючи свій вплив для перешкоджання реформам, які можуть послабити їхню владу. Це призвело до нерівномірності процесу реформування, коли прогрес в управлінні та

розвитку бізнесу стримується усталеними інтересами еліти.

Актуальність вирішення цього питання посилюється через вплив політичних еліт на загальний розвиток України. Перед країною постають критичні проблеми щодо необхідності диверсифікації економіки, залучення іноземних інвестицій та зміцнення демократичних інститутів. Взаємозв'язок політичних та бізнес-еліт перешкоджає досягненню цих цілей, оскільки сприяє корупції, обмежує конкуренцію та знижує ефективність державного управління. Міжнародна спільнота чинить дедалі більший тиск на Україну з метою приведення практики управління та ведення бізнесу у відповідність до європейських стандартів, що робить зменшення впливу еліти на ці сектори ключовою умовою для подальшої інтеграції до Європейського Союзу.

Мета дослідження – аналіз впливу політичних еліт на створення й функціонування державної влади та бізнесу в Україні, зосередження уваги на механізмах, за допомогою яких еліти формують політичний простір і бізнес-середовище.

Стан дослідження проблеми. Вплив політичних еліт на державну владу й бізнес в Україні є однією з основних тем низки наукових праць, що відображають пов'язаність прийнятих політичних рішень та економічних процесів. Наявні дослідження висвітлюють питання глибинної інтеграції політичних еліт у структури державної влади та їхню здатність формувати державницьку траєкторію розвитку бізнесу [3; 4; 5].

У працях Д. Дроботуна [6] і С. Сохи [7] розглядаються механізми, за допомогою яких політичні еліти в Україні зберігають свій вплив, особливо під час зміни політичного керівництва. Науковці наголошують на ролі неформальних мереж, систем протекції та концентрації економічної влади в руках кількох великих олігархів. Автори також стверджують, що ці еліти не тільки є ключовими суб'єктами прийняття політичних рішень, а й можуть контролювати основні галузі промисловості, таким чином руйнуючи межу між державною владою та бізнесом.

У роботах О. Рахманова [8] та В. Буркала [9] вивчається питання олігархічного контролю над політичними інститутами в Україні з погляду того, що цей вплив зумовлений пострадянською

спадщиною. Науковці акцентують на тому, що політичні еліти в країні часто походять із бізнес-сектору, створюючи унікальний гібрид політичного й економічного лідерства. Цей синтез призвів до збереження слабких державних інституцій та обмеженої здатності до справжніх реформ, оскільки еліти надають пріоритет власним економічним інтересам, а не структурному розвитку держави.

Дослідження В. Ковальчука [10] має більше соціально-політичний підхід, зосереджуючись на тому, як еліти використовують популістську риторичну для здобуття масової підтримки, водночас вдаючись до практик, що зміцнюють їхню владу як у політичній, так і в економічній сферах. Він показує, як політичні еліти маніпулюють виборчими системами та засобами масової інформації, якими вони володіють чи які контролюють, щоб підтримувати сприятливі умови для свого бізнесу.

Виклад основного матеріалу. Державно-приватне партнерство (ДПП) стало важливим інструментом налагодження співпраці між політичними елітами та бізнесом, є ефективним механізмом для стимулювання економічного розвитку, покращення якості державних послуг і впровадження інновацій. Суть ДПП полягає у співпраці влади та приватного сектору для реалізації проектів, які було б важко чи неможливо самостійно реалізувати кожній зі сторін. Така співпраця є надзвичайно важливою для держав, що перебувають у процесі економічної трансформації чи реконструкції, де участь політичної еліти та бізнесу має велике значення для довгострокового відновлення та розвитку країни.

Основними принципами ДПП є розподіл відповідальності й ризиків, прозорість і створення взаємної вигоди. Загальна відповідальність є одним із ключових елементів такого партнерства, де державний і приватний сектори спільно працюють над плануванням, фінансуванням і реалізацією проектів. Державний сектор, часто представлений політичними елітами, надає свої регуляторні та політичні можливості, тоді як приватний сектор забезпечує фінансові ресурси, технологічний досвід і управлінські навички. Така синергія гарантує, що проекти не лише технічно та фінансово можливі, а й узгоджуються із суспільними цілями.

Розподіл ризиків є ще одним важливим принципом ДПП. Структуровані партнерства належним чином передають ризики тій стороні, яка найкраще підходить для управління ними. Наприклад, приватний сектор може взяти на себе фінансові ризики, пов'язані з інвестиціями та будівництвом, тоді як державний сектор відповідатиме за політичні, регуляторні та екологічні ризики. Такий баланс їх розподілу зменшує навантаження на обидві сторони й підвищує ймовірність успіху

проекту. Крім того, прозорість і підзвітність є важливими для забезпечення ефективного та етичного функціонування державно-приватного партнерства. Політичні еліти відіграють важливу роль у створенні прозорого середовища, яке дозволяє бізнесу працювати у прогнозованому та конкурентному просторі, забезпечуючи при цьому захист суспільних інтересів [11].

Механізми, за допомогою яких політичні еліти впливають на ДПП, є різними та багатосторонніми. Політичні еліти можуть формувати нормативно-правову базу, яка регулює такі партнерства, забезпечуючи стабільне та привабливе середовище для участі бізнесу. Створюючи сприятливу політику, забезпечуючи податкові пільги та оптимізуючи адміністративні процеси, вони можуть зменшити бар'єри для входу на ринок та допомагати участі приватного сектору в громадських ініціативах. Політичні еліти часто є посередниками між різними учасниками процесу, гарантуючи збалансованість суспільних і приватних інтересів та ефективно вирішення потенціальних конфліктів.

Політичні еліти можуть впливати і за рахунок контролю над державними активами та ресурсами. Здебільшого ДПП передбачає використання державної інфраструктури чи природних ресурсів, які перебувають в управлінні чи у власності держави. Ці еліти мають повноваження розподіляти ресурси для партнерських проектів, таким чином відіграючи ключову роль у відборі проектів і компаній, що беруть у них участь. Вони також часто мають доступ до міжнародних мереж та фінансових інституцій, які можуть забезпечити додаткове фінансування чи підтримку масштабним державно-приватним ініціативам, що ще більше посилює їхню здатність сприяти успішній співпраці влади та бізнесу.

Україна, з її безперервними реформами та потребою в розвитку інфраструктури, дедалі частіше звертає увагу на ДПП як на інструмент модернізації та економічного відновлення. Кілька позитивних прикладів успішних партнерств висвітлюють потенціал такої співпраці в країні, одним з яких є будівництво сучасних автомагістралей на основі угод ДПП, де приватні інвестори зробили свій вагомий внесок у розвиток та утримання дорожньої інфраструктури в обмін на довгострокові концесійні угоди. Ці проекти не лише покращили транспортну інфраструктуру, а й стимулювали регіональне економічне зростання завдяки покращенню сполучення між містами та полегшенню торгівлі [12].

Ще однією успішною державно-приватною ініціативою в Україні є розвиток проектів у сфері відновлюваної енергетики, зокрема вітрової та сонячної. Український уряд у партнерстві з міжнародними інвесторами та приватними компані-

ями реалізував кілька масштабних проєктів у цій сфері. Завдяки відповідним нормативно-правовій базі й механізмам фінансової підтримки, запроваджені державою, вони продемонстрували, як політичні еліти можуть сприяти сталому розвитку, створюючи сприятливе середовище для участі приватного сектору.

ДПП відіграло також важливу роль у модернізації інфраструктури охорони здоров'я в Україні. Наприклад, приватні компанії у партнерстві з державними закладами охорони здоров'я будували та облаштовували сучасні медичні установи, покращуючи доступ населення до якісних медичних послуг. Така співпраця виявилась особливо корисною в регіонах, що постраждали від військового конфлікту та нестабільної політичної ситуації в Україні й мають обмежений доступ до державних коштів, де участь приватного сектору є важливою при вирішенні актуальних потреб у сфері охорони здоров'я [13].

У таблиці 1 проілюстровано ключові компоненти успішного державно-приватного партнерства в Україні.

Окрім впливу на бізнес, політичні еліти відіграють важливу роль у державотворенні та управлінні в Україні, зокрема шляхом впливу на реформи, економічні перетворення та трансформацію державних інститутів. З часу проголошення незалежності в 1991 році Україна пройшла через низку реформ, спрямованих на перехід від пострадянської системи до сучасної демократичної держави. Політичні еліти як головні дійові суб'єкти в політичній та економічній сферах України відіграли важливу роль в ініціюванні та впровадженні цих реформ, а також вплинули на економічні перетворення в країні й розвиток державних інститутів.

Реформи в країні мали різноплановий і різнобічний характер, охопивши політичну, економічну, соціальну та судову сфери. Політичні еліти, що складаються з обраних посадових осіб, міністрів, партійних лідерів та інших автори-

тетних діячів, найчастіше були рушійними чинниками цих реформ. Один із перших і найбільш вагомих періодів реформ припав на 1990-ті роки, коли Україна перейшла від планової до ринкової економіки. У цей час політичні еліти впливали на формування економічного простору, упроваджуючи політику приватизації, дерегуляції ключових секторів і реформування фіскальної політики. Водночас реформи не були позбавлені суперечностей, оскільки політичні еліти впливали на розподіл державних активів, що призвело до появи олігархів, які встановили контроль над значними сферами економіки.

В останні роки політичні еліти справляють помітний політичний вплив на проведення реформ, особливо після Євромайдану 2014 року. Сформований після цього уряд, що представляв реформаторські еліти, розпочав реалізацію широкої програми політичних та економічних реформ, спрямованих на покращення врядування, боротьбу з корупцією та наближення України до стандартів Європейського Союзу [15]. Було розпочато реформи державного управління, децентралізації, судової системи та антикорупційні заходи, що значною мірою зумовлено прагненням нових політичних еліт до прозорості, підзвітності і європейської інтеграції. Здатність еліт одержати підтримку цих реформ як на внутрішньому, так і на міжнародному рівні мала велике значення для їх реалізації.

Водночас роль політичних еліт в ініціюванні та впровадженні реформ є суперечливою, оскільки їхній вплив може як прискорювати, так і гальмувати процес реформування. З одного боку, реформаторські політичні еліти відіграють вирішальну роль у просуванні необхідних змін у структурах управління в Україні. З іншого боку, усталені еліти, часто пов'язані олігархічними інтересами, чинять опір реформам, які загрожують їхній економічній чи політичній владі. Така розбіжність створює нестабільне політичне середовище, в якому реформи впроваджуються нерівномірно,

Таблиця 1

Головні компоненти державно-приватного партнерства в Україні

Компонент	Характеристика
Розділена відповідальність	Державний і приватний сектори роблять свій внесок у планування, фінансування та реалізацію проєктів, забезпечуючи взаємну вигоду й загальну відповідальність
Розподіл ризиків	Ризики розподілені між сторонами відповідно до їхньої спроможності управляти ними, що підвищує ймовірність успіху проєкту
Регуляторна підтримка	Політичні еліти формують сприятливу нормативно-правову базу, зокрема податкові пільги, для стимулювання залучення приватного сектору до участі в державних проєктах
Використання державних активів	Політичні еліти сприяють у наданні державних активів та ресурсів (інфраструктури та землі) для використання у проєктах ДПП
Фінансові стимули	Уряд надає фінансову підтримку, гарантії та доступ до міжнародного фінансування, зменшуючи фінансове навантаження на приватний сектор
Міжнародна співпраця	Політичні еліти використовують міжнародні мережі для отримання іноземних інвестицій та експертизи для реалізації масштабних проєктів, особливо в таких галузях, як енергетика

Джерело: сформовано на основі [14].

залежно від того, які фракції політичної еліти домінують в певний момент часу.

Вплив політичних еліт на трансформацію української економіки та державних інститутів також є значним. З моменту здобуття незалежності політичні еліти були головними розробниками економічної політики України, яка зазнала істотних змін. Початковий етап економічних реформ у 1990-х роках позначений стрімкою приватизацією та лібералізацією, рушійною силою яких були політичні еліти, що прагнули відійти від централізованого планування в радянському стилі. У цей період з'явилися олігархи, які за підтримки політичної еліти набули значних капіталів і впливу на ключові сектори економіки. Це сприяло становленню ринкової економіки, але водночас призвело до вкрай нерівномірного розподілу багатства і влади, коли олігархи почали суттєво впливати як на економічне, так і на політичне життя.

Роль політичних еліт у формуванні економічної політики збереглась і в наступні десятиліття, особливо у сферах реформування енергетичного сектору, фіскальної політики та міжнародної торгівлі. Наприклад, в енергетичному секторі, де тривалий час панували інтереси олігархів, політичні еліти здійснили значні реформи, спрямовані на зменшення залежності України від постачання російських енергоносіїв та підвищення енергоефективності. У сфері фіскальної політики політичні еліти запровадили заходи щодо бюджетної економії, податкову реформу й намагалися стабілізувати національну валюту (гривню). Ці заходи помітно позначилися на економічних перетвореннях в Україні, а політичні еліти мали велику вагу як у просуванні цих змін, так і в протистоянні їм [16].

Політичні еліти впливають також на трансформацію державних інститутів. Починаючи з 2014 року, однією з найважливіших інституційних змін стала реформа в децентралізації, спрямована на передавання більшої частини повноважень від центрального уряду місцевим органам влади. Реформа, яку активно підтримують реформатор-

ські політичні еліти, була визнана однією з найуспішніших у новітній історії України. Посилюючи місцеве самоврядування, децентралізація підвищила ефективність та оперативність державного управління. Політичні еліти відіграли ключову роль у просуванні судової реформи, спрямованої на посилення незалежності й цілісності судової гілки влади. Ці інституційні зміни надзвичайно важливі для поточних державотворчих перетворень в Україні, а політичні еліти є як каталізаторами, так і контролерами процесу реформування.

У таблиці 2 представлено основні елементи впливу політичних еліт на реформи, економічні перетворення та подолання інституційних бар'єрів в Україні.

Інституційні бар'єри на шляху реформ водночас залишаються значною проблемою в Україні, і роль політичних еліт у їх подоланні є надзвичайно важливою. Одним із найбільших бар'єрів є корупція, яка міцно увійшла в політичну та економічну системи України. Політичні еліти як сприяли їй, так і боролися з нею, причому дехто з них брав участь у корупційних практиках для захисту своїх інтересів, тоді як інші очолювали антикорупційні ініціативи, щоб розірвати ланцюг корупції. Робота зі створення антикорупційних органів, таких як Національне антикорупційне бюро України (НАБУ) та Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП), значною мірою була ініційована реформаторськими елітами. Проте стійкий опір з боку інших регресивних політичних фракцій часто сповільнював процес формування цих інституцій.

Інший інституційний бар'єр – концентрація економічної влади в руках олігархів, яка є як побічним ефектом, так і рушійною силою української політичної системи. Політичні еліти, особливо ті, що пов'язані з олігархічними інтересами, іноді використовували свій вплив для захисту цих економічних владних структур, перешкоджаючи таким чином здійсненню економічних реформ. Утім, політичні еліти, які прагнуть подолати олігархічний контроль, працюють над створенням

Таблиця 2

Компоненти впливу політичних еліт на реформи, економіку та подолання інституційних бар'єрів в Україні

Компонент	Характеристика
Ініціювання реформ	Політичні еліти ініціюють реформи в різних секторах, від економічної лібералізації до децентралізації, формуючи перехід України від радянського типу держави
Упровадження реформ	Політичні еліти або сприяють, або перешкоджають упровадженню реформ залежно від своїх політичних та економічних інтересів
Економічна трансформація	Політичні еліти впливають на перехід від планової економіки до ринкової з різним ступенем успіху в боротьбі з олігархічним пануванням
Інституційний розвиток	Політичні еліти формують державні інститути шляхом проведення реформ, зокрема ініціатив щодо децентралізації та незалежності судової влади
Усунення інституційних бар'єрів	Політичні еліти відіграють ключову роль у подоланні таких бар'єрів, як корупція та олігархічний вплив, з різними рівнями прихильності й опору

Джерело: сформовано на основі [5; 7; 17].

нових нормативних актів, законів про конкуренцію та заходів щодо підвищення прозорості, спрямованих на зменшення непропорційного впливу олігархів на державні інституції та економіку.

Висновки. Державно-приватне партнерство є важливим інструментом сприяння співпраці між політичними елітами та бізнесом. Дотримання ключових принципів, таких як спільна відповідальність, розподіл ризиків і прозорість, може сприяти економічному розвитку та підвищенню якості державних послуг. Політичні еліти відіграють помітну роль у формуванні регуляторного середовища, розподілі ресурсів і сприянні співпраці між учасниками процесу. В Україні ряд успішних державно-приватних ініціатив, зокрема у сфері інфраструктури, відновлюваної енергетики та охорони здоров'я, свідчать про потенціал ДПП, який може сприяти модернізації та відновленню економіки держави.

Також політичні еліти відіграють важливу роль у процесах державотворення, економічної трансформації та інституційного розвитку в Україні. Їхній вплив на реформи і при ініціюванні, і при реалізації був важливим для переходу країни від пострадянської до більш демократичної та ринково орієнтованої системи. У цей період одні політичні еліти були провідниками реформ, а інші чинили опір змінам, які загрожували їхній владі чи економічним інтересам. Подібним чином політичні еліти формували економічні перетворення в Україні, зокрема завдяки своїй ролі у приватизації, енергетичній реформі та фіскальній політиці. Водночас інституційні бар'єри, такі як корупція та олігархічний вплив, досі зберігаються, а роль політичних еліт у подоланні цих проблем залишається критично важливою для подальшого розвитку України.

Література

1. Полякова Л. Основні історичні аспекти розвитку політичної еліти в незалежній Україні. *Проблема гуманітарних наук. Серія: Історія*. 2021. № 8 (50). С. 319–333. DOI: 10.24919/2312-2595.8/50.240945
2. Ляшенко Т. М. Відбір політичних еліт: демократичний процес чи фактор нестабільності. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2022. С. 152–157. DOI: <https://doi.org/10.32782/apfs.v039.2022.26>
3. Лебедев О. М., Гбур З. В. Політичні еліти та лідери України часу становлення незалежності. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 17. С. 77–83. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2021.17.77>
4. Матвієнків С., Лецишин О. До проблеми становлення партійної еліти в Україні. *Вісник Прикарпатського університету. Серія: Політологія*. 2024. № 17. С. 121–131. Doi: <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2024-17-16>
5. Паланиця М. Фактори взаємодії влади і бізнесу на місцевому рівні. *Успіхи і досягнення у науці*. 2024. № 4(4). С. 534–544. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-4\(4\)](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-4(4))
6. Дроботун Д. С. Трансформація політичних еліт: чинники, моделі, характеристики. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2021. № 90. С. 202–214. DOI: 10.33663/1563-3349-2021-90-202
7. Соха С. Вплив еліт на державне управління в Україні. *Молодий вчений*. 2021. № 11 (99). С. 32–35. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-11-99-7>
8. Рахманов О. Феномен олігархізації політичної влади в Україні: від піднесення до занепаду. *Sociology: Theory, Methods, Marketing*. 2022. № 4. С. 30–45. DOI: 10.15407/sociology2022.04.030
9. Буркало В. В. Олігархічний елітарний егоцентризм та егоїзм як перепона до консолідованої демократії. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія: Політичні науки*. 2023. № 8. С. 44–53. DOI: <https://doi.org/10.31558/2617-0248.2023.8.7>
10. Ковальчук В. Популізм і конституційна трансформація у країнах центрально-східної Європи та Україні. *Law of Ukraine*. 2021. № 8. С. 168–185. DOI: 10.33498/louu-2021-08-168
11. Овчарук Е. Організаційно-правові механізми взаємодії органів публічної влади та бізнесу: теоретичні аспекти поняття. *Аспекти публічного управління*. 2023. № 11 (1). С. 35–43. DOI: <https://doi.org/10.15421/152305>
12. Григоренко В., Малихіна О., Кушнір І., Федорова Я. Економіко-аналітичні новації в забезпеченні взаємодії стейкхолдерів будівництва в проектах державно-приватного партнерства. *Управління розвитком складних систем*. 2020. № 44. С. 128–135. DOI: <https://doi.org/10.32347/2412-9933.2020.44.128-135>
13. Лисянський П., Ястребова В. Створення РФ квазідержавних утворень як інструмент дестабілізації політичної ситуації в Україні. *Вісник Львівського університету. Серія: Філософсько-політологічні студії*. 2022. № 45. С. 151–160. DOI: <https://doi.org/10.30970/PPS.2022.45.18>
14. Левченко А. Механізми державного управління розвитку державно-приватного партнерства в Україні в умовах трансформації економік світу. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. № 8 (36). С. 176–190. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-14\(28\)-176-190](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-14(28)-176-190)
15. Мельниченко С. Г. Огляд перспектив інтеграції України до Європейського союзу. *Економіка та підприємництво в умовах сучасних викликів*: Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції. Житомир: Поліський національний університет, 2024. С. 85–88.
16. Кирилюк В. В., Мелекесцев К. І. Історія формування теорій політичної еліти та її вплив на явище внутрішньопартійної взаємодії. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2022. № 1 (14). С. 55–59. URL: <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/12063/11937> (дата звернення: 22.09.2024)
17. Клочко А. А. Розвиток механізму взаємодії політико-управлінської еліти і громадянського суспільства у процесі модернізації публічного управління в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 2. DOI: 10.32702/2307-2156-2021.2.100

Анотація

Назарчук О. М. Вплив політичних еліт на формування державної влади та бізнесу в Україні. – Стаття.

Питання впливу політичних еліт на формування державної влади та бізнесу в Україні є одним із вирішальних чинників соціально-економічного розвитку країни та управління нею. Актуальність цієї теми полягає в комплексній взаємодії політичних і бізнес-інтересів, яка має значні наслідки для державної політики, економічного зростання та демократичних процесів. В Україні політичні еліти часто підтримують тісні зв'язки з великими бізнес-групами, впливаючи на законодавчі рішення, державне управління та економічні реформи. Цей зв'язок між владою й бізнесом може сприяти як позитивним результатам, таким як економічний розвиток, так і негативним наслідкам, таким як корупція та монополізація ресурсів.

Метою статті є аналіз впливу політичних еліт на формування й функціонування державної влади та бізнесу в Україні, зосередження уваги на механізмах, за допомогою яких еліти створюють політичний простір і бізнес-середовище.

Результати здійсненого дослідження свідчать, що політичні еліти в Україні відіграли значну роль у концентрації влади та ресурсів вузьким колом осіб, що перешкоджає розвитку прозорого й конкурентного бізнес-середовища. Переплетення політичних і бізнес-інтересів призвело до нерівномірного розподілу матеріальних благ, обмеженої соціальної мобільності та недостатньої підзвітності в управлінні. Дослідження підкреслює наявність проблем у реформуванні державних інституцій з метою зменшення впливу олігархічних структур на державну політику. Державно-приватне партнерство є важливим інструментом сприяння співпраці між політичними елітами та бізнесом. Дотримання ключових принципів, таких як спільна відповідальність, розподіл ризиків і прозорість, може сприяти економічному розвитку та підвищенню якості державних послуг.

Отже, вплив політичних еліт на формування державної влади та бізнесу в Україні залишається істотною проблемою для демократичного й економічного прогресу країни. Зменшення панування елітних груп у політиці та бізнесі потребує комплексних реформ, зокрема більшої прозорості політичного фінансування, зміцнення верховенства права, сприяння чесній конкуренції в бізнес-секторі.

Ключові слова: державно-приватне партнерство, інституційна економіка, вплив, корупція, реформи, трансформація, легітимність, політичні еліти.

Summary

Nazarchuk O. M. The influence of political elites on the formation of state power and business in Ukraine. – Article.

The issue of the influence of political elites on the formation of state power and business in Ukraine is one of the decisive factors in shaping the country's socio-economic development and governance. The relevance of this topic lies in the complex interaction between political and business interests, which has significant implications for state policy, economic growth, and democratic processes. In Ukraine, political elites often maintain close ties with large business groups, influencing legislative decisions, state governance, and economic reforms. This connection between power and business can lead to both positive outcomes, such as economic development, and negative consequences, such as corruption and the monopolization of resources.

The aim of this article is to analyze the influence of political elites on the formation and functioning of state power and business in Ukraine, with a focus on the mechanisms by which elites shape the political landscape and business environment.

The results of the conducted research indicate that political elites in Ukraine have played a significant role in the concentration of power and resources within a narrow circle of individuals, hindering the development of a transparent and competitive business environment. The intertwining of political and business interests has led to an unequal distribution of material wealth, limited social mobility, and insufficient accountability in governance. The research highlights the challenges of reforming state institutions to reduce the influence of oligarchic structures on state policy. Public-private partnerships are an important tool for promoting collaboration between political elites and business. Adhering to key principles such as shared responsibility, risk distribution, and transparency can contribute to economic development and improved quality of public services.

Thus, the influence of political elites on the formation of state power and business in Ukraine remains a significant challenge for the country's democratic and economic progress. Reducing the dominance of elite groups in politics and business requires comprehensive reforms, including greater transparency in political financing, strengthening the rule of law, and fostering fair competition in the business sector.

Key words: public-private partnership, institutional economics, influence, corruption, reforms, transformation, legitimacy, political elites.